ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Social Responsibility in the Situation of COVID-19 of Students and Staff of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

เวชสุวรรณ อาจวิชัย
Wedsuwan Ardwichai
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
Email: Dps4ved2@gmail.com
(Received: August 18, 2021/ **Revised**: November 9, 2021/ **Accepted**: November 11, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) ศึกษาเปรียบเทียบความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และ 3) เสนอแนวทางการปฏิบัติตัว เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษา บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ทั้งหมด จำนวน 108 ชุด ผลการวิจัย พบว่า ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยระดับมากที่สุดคือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) ส่วนในระดับน้อยที่สุดคือ ด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65) และผลการศึกษาเปรียบเทียบ จำแนกตามสภาพบุคคล อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในสถาบัน และรายได้ต่อเดือน พบว่า มีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีข้อเสนอแนวทางว่า คนที่รับและที่ยังไม่ได้รับวัคซีนนั้น จำเป็นต้องรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในระดับบุคคล ที่สำคัญการปฏิบัติตัวของตนเองต้องมีความตระหนักในความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นวิถีชีวิตเพื่อไม่เป็นภาระต่อสังคม และควรเสริมสร้างความตระหนักในสำนึกรับผิดชอบของตนให้เป็นวิถีชีวิตแบบปกติใหม่

คำสำคัญ: สำนึก; ความรับผิดชอบต่อสังคม; สถานการณ์โควิด-19

Abstract

This research study The objectives are to 1) study social responsibility in the situation of COVID-19 of students and staff of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus 2) A comparative study of social responsibility in the situation of COVID-19 of students and staff of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus and 3) to propose guidelines for conducting. It is a quantitative research. Using a specific sampling method (Purposive Sampling) from Student , support personnel and teachers in Mahamakut Buddhist University Roi Et campus. A total of 108 research questionnaires. The results showed that social

responsibility in the situation of COVID-19 of students and staff of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus Overall, it was at a high level ($\overline{X}$ = 3.75)
and when considering each aspect The highest level is on the exchange of learning to strengthen the public mind and sacrifice for participation at the high level ($\overline{X}$ = 3.78), while the lowest level was Helping and taking care of oneself in order not to be a burden or affect society At a high level ($\overline{X}$ = 3.65) and the results of a comparative study to Classified by personal condition, age, education level institutional status. there was no difference in social responsibility in the situation of COVID-19 with statistical significance at the 0.05 level, with a proposal for the practice guidelines that While not vaccinated Everyone still needs to maintain personal epidemic prevention measures. Importantly, the practice of one's self must have awareness of social responsibility as a way of life so as not to be a burden to society. and should foster awareness of one's consciousness as a new normal way of life
Keywords : sense; social responsibility; Covid-19 situation

1. บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นเหตุการณ์ สำคัญที่เกิดขึ้นในปี 2563 ซึ่งก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลก และเกิดผลกระทบตามมาอย่างมากมายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของครอบครัว และการดำเนินกิจกรรมต่างของทุกภาคส่วน ผลกระทบจากการระบาดของ โควิด-19 ที่ยังดำเนินเนินอยู่ จากผลสำรวจสถานการณ์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ในปีนี้ แสดงให้เห็นถึงความ เหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ให้ความสำคัญ กับการสนับสนุนและส่งเสริมการคุ้มครองทางสังคมแก่กลุ่มเด็กที่เปราะบางที่สุดและภาคส่วนต่างๆ องค์การยูนิเซฟได้ดำเนินการร่วมกับองค์กรภาคีทางยุทธศาสตร์ทั้งสิ้น 51 แห่ง ซึ่งรวมถึงองค์กรภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อรับมือกับการระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย การสนับสนุนเบื้องต้นขององค์การยูนิเซฟ ภายใต้ความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐที่สำคัญ (องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา หรือ USAID และรัฐบาลญี่ปุ่น) รวมถึงองค์การอนามัยโลกและเครือข่าย องค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อรับมือกับการระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

นับตั้งแต่ต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบันที่ประเทศไทยและทั่วโลกประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้นนับแสนรายต่อวัน จำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น สำหรับประเทศไทยได้เกิดการระบาดระลอกแรกจากคลัสเตอร์สนามมวย สถานบันเทิงย่านทองหล่อ ลามไปในหลายจังหวัด การระบาดระลอกที่ 2 จากคลัสเตอร์ตลาดมหาชัย ลามไปทั่วสมุทรสาคร ตลาดสดจังหวัดข้างเคียง รุกเข้ามาถึงชานกรุงเทพมหานครด้านตะวันตกและจังหวัดใกล้เคียง เช่น นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี เติมด้วยคลัสเตอร์บ่อนระยอง ส่วนใหญ่เกิดจากคลัสเตอร์สถานบันเทิงย่านสุขุมวิท ทองหล่อ ซึ่งเชื้อได้กระจายไปในหลายวงการ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืน ศิลปิน นักแสดง ลามไปถึงผู้บริหารระดับสูงในแวดวงการเมืองและเอกชน โดยไทม์ไลน์เริ่มต้นจากวันที่ 6 เมษายน 2564 ศูนย์ข้อมูล COVID-19 ได้รายงานสถานการณ์การติดเชื้อว่า วันนี้พบผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้น 250 ราย โดยพบจากจังหวัดกรุงเทพมหานครมากสุด 156 ราย แบ่งเป็นจากการค้นหาเชิงรุก 119 ราย และจากระบบเฝ้าระวัง 37 ราย สำนักงานประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานครเปิดเผยว่า คลัสเตอร์ทอง

หล่อน่าจะเริ่มต้นเมื่อช่วงสิ้นเดือนมีนาคม 2564 ที่ผ่านมา โดยสำนักอนามัยของกรุงเทพมหานครได้เปิดเผยเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2564 ว่าพบผู้ติดเชื้อ COVID-19 จำนวน 13 คน ที่ไปเที่ยวสถานบันเทิงย่านทองหล่อ 3 แห่ง ได้แก่ Krystal Club, บาร์บาร์บาร์ และเอกมัยเบียร์เฮาส์ ย่านทองหล่อ-เอกมัย โดยหลังจากเกิดการระบาดในกลุ่มก้อนที่ทองหล่อ-เอกมัยขึ้น ส่งผลให้ทางกรุงเทพมหานครได้ประกาศขอให้ประชาชนที่เคยเดินทางไปยังสถานที่ทั้ง 3 แห่ง ประเมินความเสี่ยงและรีบเข้าสู่ระบบคัดกรองโรคโดยด่วน นอกจากนี้ สิ่งที่น่ากลัวคือ เรื่องราวดังกล่าวเกิดก่อนช่วงวันหยุดยาวในช่วงเทศกาลสงกรานต์เพียงไม่กี่วัน แน่นอนจะต้องมีการเคลื่อนย้ายของผู้คนจำนวนมากในการเดินทางไปต่างจังหวัด พร้อมกับการเฉลิมฉลอง สังสรรค์ มีการสัมผัสใกล้ชิด เป็นอีกความเสี่ยงสูงในการแพร่ระบาดของโควิดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ไทยทยอยฉีดวัคซีนโควิดไปบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมประชากรในการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ และล่าสุดพบผู้ติดเชื้อคลัสเตอร์ใหม่เชื่อมโยงจากแคมป์ก่อสร้างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีความรุนแรง และแล้วกระจายออกไปทั่วประเทศจากการเคลื่อนย้ายคนทำงานกลับภูมิลำเนา แพร่กระจายเป็นกลุ่มก้อนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศอย่างรวดเร็วและรุนแรง เพราะหลายคนการ์ดตก ไม่ป้องกันตัวเอง และการเข้าสู่สังคมในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อความไม่ประมาทจนเลยจุดควบคุมเกินเยียวยา จำเป็นที่ทุกคนต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ต้องดูแลตัวเองและคนรอบข้างเพื่อพร้อมรับมือการระบาดในระลอกที่ 3 (กรมควบคุมโรค,2564) ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด สำนักนายกรัฐมนตรี มีการแถลงข่าวว่ายังมีสถิติตัวเลขเพิ่มขึ้นในทุกวัน และองค์การอนามัยโลกออกมาประกาศเตือนถึงสถานการณ์ที่ยังคงมีอุบัติการณ์ของผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นทั่วโลก ขณะเดียวกันอัตราเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้น จึงขอความร่วมมือทั่วโลกร่วมกันฉีด COVID-19 Vaccines เพราะนั้นเป็นหนทางเดียวที่ทำให้คนบนโลกปลอดภัยจาก COVID-19 โดยอ้างข้อมูลว่าอย่างน้อย 25% ของประชากรในประเทศใดประเทศหนึ่งได้รับ COVID-19 Vaccines จะเริ่มเห็นผลบวกของการฉีดวัคซีน แต่การกระจายของวัคซีนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศรายได้สูง ประเทศกลุ่มรายได้ปานกลางถึงรายได้น้อยรวมถึงประชากรในประเทศไทยยังมีอัตราได้รับวัคซีนค่อนข้างต่ำ จากข้อมูลประชากรที่ได้รับ COVID-19 Vaccines อย่างน้อย 1 โดส มากกว่า 50% แสดงให้เห็นถึงการลดลงของอัตราการเสียชีวิต รวมถึงการรักษาหายแล้วกลับบ้านของผู้ป่วยในแต่ละวัน (ในบางประเทศที่ควบคุมการแพร่ระบาดได้ดี เช่น อิสราเอล (มีอัตราการฉีดวัคซีนของประชากรสูงสุด) รัฐบาลออกประกาศผ่อนมาตรการควบคุม/ป้องกัน เช่น ยกเลิกการใส่หน้ากากเฉพาะเวลาอยู่นอกอาคารแล้ว แต่ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ในสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การกลายพันธุ์ของเชื้อ COVID-19 ที่อาจลดประสิทธิภาพของวัคซีนลง แต่เนื่องจากสายพันธุ์ที่แพร่ระบาดในประเทศมีหลากหลาย ดังนั้น การฉีด COVID-19 Vaccines ยังคงมีประโยชน์และจำเป็น และซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลกและประเทศไทย การฉีด COVID-19 Vaccines ถือเป็นเพียงมาตรการหนึ่งในการควบคุมและป้องกันการความรุนแรงจากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เท่านั้น ในขณะที่ประชากรผู้ได้รับวัคซีนไปแล้วและผู้ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนทุกคนยังจำเป็นต้องรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในระดับบุคคลโดยไม่ละเลยที่จะใส่หน้ากาก หมั่นล้างมือ รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่ที่คนหนาแน่น

สถาบันการศึกษาทุกพื้นที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ทั้ง 3 ระลอก จำเป็นต้องมีมาตรการจัดการการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ เป็นปัจจัยส่งผลเป็นปัญหาทางด้านคุณภาพการศึกษาในอนาคต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้มีการกำหนดมาตรการตามแนวทางของรัฐบาลและได้ปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามสถานการณ์ COVID-19 ของโลกและประเทศ

ไทยในปัจจุบันยังอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง ซึ่งทุกฝ่ายทั้งในระดับบุคคล ชมรม/สมาคม/สถาบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนส่งเสริมมาตรการต่างๆ เพื่อการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาด COVID-19 อย่างเข้มข้นจากทุกภาคส่วน หนังสือสั่งการจากหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทย, 2564 , กระทรวง อว.,2564 , ประกาศมหาวิทยาลัย มมร.,2564 สิ่งสำคัญที่จะเสริมสร้างให้บุคคลเกิดความตระหนักในการปฏิบัติตนอย่างต่อเนื่องนั้นย่อมเกิดจากความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (**Social Responsibility**) ของแต่ละบุคคล และองค์กรทุกภาคส่วน ทั้งภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ สถานศึกษา สังคมชุมชน และสถาบันครอบครัวที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อจากสาเหตุการใกล้ชิด สัมผัส ตามวิถีชีวิตแบบเดิมของครอบครัวไทย การที่จะป้องกันและบรรเทาปัญหาได้ทันทีด้วยตัวเองนั้นในการปฏิบัติตามมาตรการย่อมเกิดด้วยความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)ในระดับปัจเจกชนของทุกผู้คนและในระดับองค์กรทุกภาคส่วน ในรูปแบบใหม่ของการดำรงชีวิตอยู่กับสถานการณ์ และรูปแบบใหม่ของการดำเนินธุรกิจ รูปแบบใหม่ของระบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในทุกระดับตลอดทั้งรูปแบบใหม่ในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ยังคงมีประโยชน์มากกับการป้องกันการแพร่ระบาดจากทุกสายพันธุ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (WHO, 2563)

จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากนานาชาติและของไทย ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (**Social Responsibility**) ของบุคคลระดับปัจเจกชนมีองค์ประกอบ คือ 1) ด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม 2) ด้านการเรียนรู้จักที่จะคิดใคร่ครวญให้ดีก่อนที่จะลงมือทำหรือแสดงความเห็น 3) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม 4) ด้านการเข้าใจถึงฐานะการเป็นสมาชิกในครอบครัว/ชุมชน/สังคม หรือการเป็นพลเมืองที่ดี และ 5) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะความคิดแบบ “โปรแอคทีฟ” ส่วนในระดับองค์กร มีเป้าประสงค์ของความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ที่ผสมผสานการริเริ่มจากภายในและการ เชื่อมโยงจากภายนอกจะก่อให้เกิดคุณค่าร่วมกัน (Shared Value) ระหว่างธุรกิจและสังคม ความรับผิดชอบ ต่อสังคมเชิงกลยุทธ์เป็นคำตอบของธุรกิจที่ต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รูปแบบและวิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรได้มีการพัฒนาที่สอดรับกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมตลอดมา กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์นั้น ส่วนใหญ่จะใช้การวิเคราะห์หาเหตุผล คำนวณความคุ้มค่า ต้นทุน ประสิทธิภาพ ฯลฯ ขณะที่ความรับผิดชอบต่อสังคม เชิงสร้างสรรค์ (Creative CSR) เป็น “ยุทธศิลป์” เพราะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและความรู้สึกเป็นสำคัญ แต่เป็นการพัฒนากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงร่วมมือ (Collaborative) ที่เปิดโอกาสให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างธุรกิจและสังคม เมื่อเป็นอิสระทางความคิดทั้งสังคมและธุรกิจจึงสามารถสร้างนวัตกรรม (Innovation)ร่วมกันได้ ความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงสร้างสรรค์สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น (Cohesiveness) ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทำให้เกิดคุณค่าเดียวกัน (Common Value) (สถาบันไทยพัฒน์, 2557)

ประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เผยแพร่ข่าวสถานการณ์สถิติรายวัน และทำเข้าใจกับประชาชนอันเนื่องมาจากสภาพปัญหาวัคซีนยังมีไม่เพียงพอ และสื่อมวลชนระบบออนไลน์ได้แสดงสถิติผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีเพิ่มขึ้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ภาวะฉุกเฉิน เกิดพฤติกรรมการเอาตัวเองให้รอดก่อน เกิดกระแสขาดการยอมรับในคำสั่งทางปกครองหรือเกิดความไม่มั่นใจในการบริหารจัดการ และเกิดความหวาดกลัวอันตรายแก่ชีวิตประกอบกับปัญหาการเข้าถึงบริการรับวัคซีนไม่เพียงพอ

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจเบื้องต้นยังพบว่านักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ยังไม่สามารถรับการฉีด COVID-19 Vaccines ครบทุกรูป/คน ซึ่งปัญหาที่พบบางรูป/คน มีการเผลอลืมที่จะปฏิบัติตามมาตรการ แม้ทางมหาวิทยาลัยจะมีมาตรการและเตรียมอุปกรณ์เท่าที่จำเป็นพร้อมรณรงค์ให้ทุกรูป/คนควรปฏิบัติต่อสังคมในที่สาธารณะก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่คุ้นชินกับการฝึกและเตือนตนเองพร้อมคนรอบข้างให้ทำตัวให้ชิน ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่านักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดนั้นมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะระดับใด หรือเกิดจากความไม่คุ้นชินกับการปรับตัวต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 หรือไม่อย่างไร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 กรณีศึกษาเฉพาะของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ประชากรในหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ ต่อไป

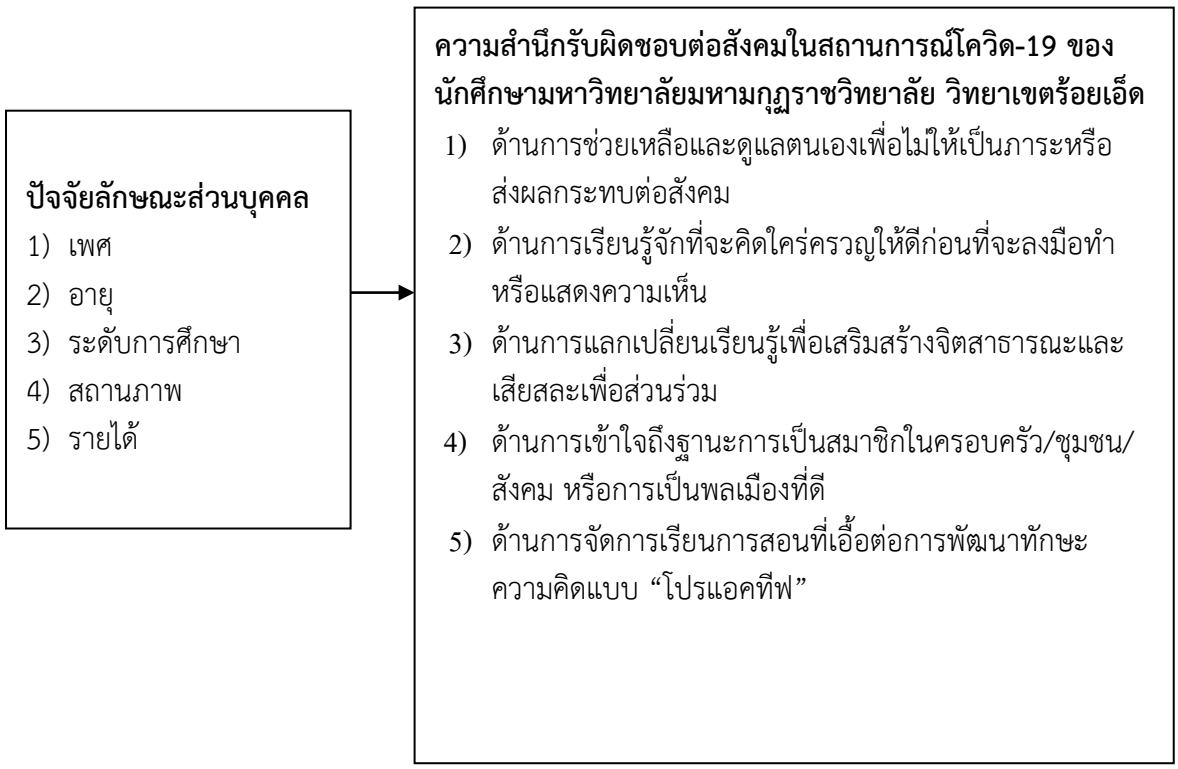
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตัวในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ด้วยความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

3. สมมติฐานการวิจัย

ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพและบทบาทในสถาบัน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ยอมมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแจกแบบสอบถามทั้งตัวบุคคลและระบบออนไลน์ ให้กับนักศึกษาทั้งบรรพชิต นักศึกษาคฤหัสถ์ ในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท เป็นนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลาราชการ บุคลากรฝ่ายสนับสนุน และอาจารย์ผู้สอนในสถาบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้แบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 108 ชุด (สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ, 2552)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอันมีลักษณะคำถามปลายปิดชนิดตรวจสอบรายการ (check list) และแบบมาตราส่วน (rating scale) 5 ระดับ (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด) ตามแบบของ Likert Scale และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. **การวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด 108 ชุด มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ และจัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายที่ได้จากการประมวลผล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยทำการกำหนดเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด) ตามแบบของ Likert Scale และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบปลายเปิดเพื่อทราบถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

6. สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด พบว่า ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้จักที่จะคิดใคร่ครวญให้ดีก่อนที่จะลงมือทำหรือแสดงความเห็น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะความคิดแบบ “โปรแอคทีฟ” อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75) ด้านการเข้าใจถึงฐานะการเป็นสมาชิกในครอบครัว/ชุมชน/สังคม หรือการเป็นพลเมืองที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74) ด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65) ตามลำดับ ในส่วนผลการศึกษาเปรียบเทียบความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่าความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามสภาพบุคคล อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในสถาบัน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน พบว่า มีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัย และการเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตัวในการดำเนินชีวิตให้อยู่กับสถานการณ์นี้ด้วยการปฏิบัติตัวของตนเองต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นวิถีชีวิตเพื่อไม่เป็นภาระต่อสังคม ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละปัจเจกชนยังคงต้องตระหนักอยู่เสมอและยึดถือปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับจิตสำนึกจนเป็นวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ในหลายด้านด้วย และควรพัฒนาส่งเสริมด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ต่อคนใกล้ชิด และต่อสังคม ควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ในแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็นอื่นต่อไป

7. อภิปรายผล

ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75) สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความตื่นตัวในการให้ความร่วมมือเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลจากการรณรงค์ของสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะเด่นทางพุทธศาสตร์ การกล่อมเกลาทางจิตใจ การฝึกการปฏิบัติตนตามแนวทางองค์กรที่มีบรรพชิตคอยให้สติอยู่เสมอ และตามที่ WHO (2563) ได้ให้ข้อมูลว่าปัญหาที่ยิ่งใหญ่ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การกลายพันธุ์ของเชื้อ COVID-19 บางสายพันธุ์ อาจลดประสิทธิภาพของวัคซีนลง แต่เนื่องจากสายพันธุ์ที่แพร่ระบาดในประเทศมีหลากหลาย ดังนั้น การฉีด COVID-19 Vaccines ยังคงมีประโยชน์และจำเป็นซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลกและประเทศไทย การฉีด COVID-19 Vaccines ถือเป็นเพียงมาตรการหนึ่งในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เท่านั้น ในขณะที่ประชากรผู้ได้รับวัคซีนไปแล้วและผู้ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนทุกคนยังจำเป็นต้องรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในระดับบุคคลโดยไม่ละเลยที่จะใส่หน้ากาก หมั่นล้างมือ รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่ที่คนหนาแน่น ซึ่งมาตรการเหล่านี้ยังคงมีประโยชน์มากกับการป้องกันเชื้อในทุกสายพันธุ์ โรคไวรัสติดเชื้อโคโรนา 2019 นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้จักที่จะคิดใคร่ครวญให้ดีก่อนที่จะลงมือทำหรือแสดงความเห็น อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) สอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการของ Kotler, Philip & Lee, Nancy R. (2008) ได้นำเสนอการเสริมสร้างจิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนร่วมไว้ว่าการเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น ภายใต้การตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อการรับผิดชอบต่อสังคม หรือบางครั้งอาจจะใช้คำว่ากิจกรรมช่วยเหลือสังคม (Corporate social initiatives) และหลักฐานทางวิชาการของสถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2549) การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และระดับไกลด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กรในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ภายใต้เงื่อนไขของความถูกต้องโปร่งใส่ การมีจริยธรรมที่ดีโดยมุ่ง คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการและสังคมโดยรวม

สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะความคิดแบบ “โปรแอคทีฟ” อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75) สะท้อนให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนได้มีการจัดการเรียนการสอนเน้นการมีความคิดแบบคิดริเริ่มไม่จำเป็นต้องรอตอบสนอง ผู้เรียนชอบเสนอความคิดเห็นที่ช่วยให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ช่วยเหลือและแนะนำแนวทางการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดโควิด-19 ใส่หน้ากาก พกเจลล้างมือโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีประกาศอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดมีความเข้าใจถึงฐานะการเป็นสมาชิกในครอบครัว/ชุมชน/สังคม หรือการเป็นพลเมืองที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74) และด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2563) ได้นำเสนอวิธีป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ กล่าวคือหลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่มีอาการไอ จาม น้ำมูกไหล เหนื่อยหอบ เจ็บคอ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง สวมหน้ากาก

อนามัยทุกครั้งเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ ระมัดระวังการสัมผัสพื้นผิวที่ไม่สะอาด และอาจมีเชื้อโรคเกาะอยู่ รวมถึงสิ่งที่มีคนจับบ่อยครั้ง เช่น ที่จับบน BTS, MRT, Airport Link ที่เปิด-ปิดประตูในรถ กลอนประตูต่าง ๆ ก๊อกน้ำ ราวบันได ฯลฯ เมื่อจับแล้วอย่าเอามือสัมผัสหน้า และข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กระเป๋า ฯลฯ ล้างมือให้สม่ำเสมอด้วยสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล อย่างน้อย 20 วินาที ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ไม่ต่ำกว่า 70% (ไม่ผสมน้ำ) งดจับตา จมูก ปากขณะที่ไม่ได้ล้างมือ หลีกเลี่ยงการใกล้ชิด สัมผัสสัตว์ต่าง ๆ โดยที่ไม่มีการป้องกันรับประทานอาหารสุก สะอาด ไม่ทานอาหารที่ทำจากสัตว์หายาก สำหรับบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้ที่ต้องดูแลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือโควิด-19 โดยตรง ควรใส่หน้ากากอนามัย หรือใส่แว่นตานิรภัย เพื่อป้องกันเชื้อในละอองฝอยจากเสมหะหรือสารคัดหลั่งเข้าตา และในภาวะยังมีวัคซีนไม่เพียงพอและยังคงมีสถานการณ์แพร่ระบาดอยู่ในการปฏิบัติตัวในการดำเนินชีวิตให้อยู่กับสถานการณ์นี้ด้วยการปฏิบัติตัวของตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อไม่เป็นภาระต่อสังคม ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละปัจเจกชนต้องเกิดความตระหนักอยู่เสมอแต่ไม่ตระหนกหรือวิตกทางจิตเกินไป ความสำนึกรับผิดชอบควรปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับจิตสำนึกจนเป็นวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ต่อคนใกล้ชิด และต่อสังคม

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเห็นว่าควรมีการเสริมสร้างให้คนมีการช่วยเหลือดูแลตนเองไม่ให้เป็นภาระต่อสังคมสร้างแนวคิดแบบใคร่ครวญไตร่ตรองก่อนจะพูดและจะลงมือกระทำสิ่งใดลงไป การปฏิบัติตนในสังคมต้องตระหนักถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสามารถปฏิบัติตัวได้ทันทีจนเป็นนิสัยส่วนตนให้เป็นวิถีชีวิตการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นโดยไม่ต้องลงทุนเสียค่าใช้จ่ายเลย พิจารณาความจริงไม่ต้องวิตกกังวลการรอคอยวัคซีนหรือไม่ต้องฝ่าฝืนข้อห้ามในภาวะฉุกเฉินซึ่งจะทำให้ภาครัฐจำต้องใช้มาตรการควบคุมเข้มงวด จะเกิดผลกระทบในหลายด้านตามมา ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การกลายพันธุ์ของเชื้อ COVID-19 บางสายพันธุ์ อาจลดประสิทธิภาพของวัคซีนลง แต่เนื่องจากสายพันธุ์ที่แพร่ระบาดในประเทศมีหลากหลาย ดังนั้น การฉีด COVID-19 Vaccines ยังคงมีประโยชน์และจำเป็นซึ่งวัคซีนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลกและประเทศไทย การฉีด COVID-19 Vaccines ถือเป็นเพียงมาตรการหนึ่งในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เท่านั้น ในขณะที่ประชากรผู้ได้รับวัคซีนไปแล้วและผู้ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนทุกคนยังจำเป็นต้องรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในระดับบุคคลโดยไม่ละเลยที่จะใส่หน้ากาก หมั่นล้างมือ รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่ที่คนหนาแน่น ซึ่งมาตรการเหล่านี้ยังคงมีประโยชน์มากกับการป้องกันเชื้อในทุกสายพันธุ์ สิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตให้อยู่กับสถานการณ์นี้ด้วยการปฏิบัติตัวของตนเองต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นวิถีชีวิตเพื่อไม่เป็นภาระต่อสังคม ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละปัจเจกชนยังคงต้องตระหนักอยู่เสมอและยึดถือปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับจิตสำนึกจนเป็นวิถีชีวิตแบบปกติใหม่ในหลายด้าน และควรพัฒนาส่งเสริมด้านการช่วยเหลือและดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เป็นภาระหรือส่งผลกระทบต่อสังคม ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ต่อคนใกล้ชิด และต่อสังคม ควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ในแนวทางการแก้ไขปัญหาประเด็นอื่นต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2563). *รายงานการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กรมควบคุมโรค. (2564). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2549). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ. (2552). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพมหานคร: เจริญมั่นคงการพิมพ์.

อัญรัตน์ อัญญวุฒิไกร และอุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์. (2552). *ประสิทธิผลการสื่อสารงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันธุรกิจเพื่อสังคมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Brown et al. (2009). Fire As an Engineering Tool of Early Modern Humans. *Science 325, 859 (2009); DOI: 10.1126/science.1175028*

Carroll, A.B., & Shabana, K.M. (2010). The Business Case for Corporate Social Responsibility: A review of concepts, research and Practice. *International Journal of Management Reviews,* 12(1), 85–105.

Commission of the European Communities. (2001).“ GREEN PAPER*”, Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility, Brussels, 18.7.2001 COM(2001) 366 final.*

Freeman, I., & Hasnaoui, A. (2011). The meaning of corporate social responsibility: The vision of four nations. *Journal of Business Ethics, 100*(3), 419–443.

Gatti, L., Vishwanath, B., Seele, P., & Cottier, B. (2019). Are we moving beyond voluntary CSR? Exploring theoretical and managerial implications of mandatory CSR resulting from the New Indian Companies Act. *Journal of Business Ethics, 160*(4), 961–972.

Hohnen, P. (2007). *Corporate Social Responsibility: An Implementation Guide for Business.* International Institute for Sustainable Development, Winnipeg.

Kotler, Philip & Lee, Nancy R. (2008). *Principles of Marketing.* Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall.

WHO. (2563). *รายงานสถานการณ์โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ประเทศไทย – 12 มี.ค. 2563***.**

World Bank. (2004). “COVID-19 Crisis: Through a Migration Lens.” *Migration and Development Brief.* Washington D.C., World Bank.